

Posudek oponentky diplomové práce vypracované Ivanou Otřísalovou na téma „Aktuální otázky řízení a správy společností (corporate governance) v tuzemské a komunitární úpravě“

Předmětem tohoto posudku je aktuální a prakticky a teoreticky zajímavá problematika. Rozsah „čistého“ vlastního textu diplomové práce je 50 stran, čímž diplomová práce splňuje podmínku minimálního rozsahu stanoveného fakultními předpisy.

Diplomantka rozdělila svůj text do čtyř částí a závěru, v němž však neshrnuje hlavní myšlenky, k nimž zpracováním tématu dospěla, ale pouze uvádí, čím se zabývala v jednotlivých předchozích kapitolách. Takový text nespĺňuje úlohu závěrečného shrnutí a patřil by spíše do úvodu práce.

V první kapitole se autorka věnuje vymezení pojmu corporate governance (dále jen „CG“), aspekty jeho historického vývoje, vybraným teoretickým přístupům a nástrojům CG. Druhá kapitola je zaměřena na vztah mezi členy správních orgánů a společností v rámci CG. Následující (třetí) kapitola se zabývá plněním závazku členů správního orgánu vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře včetně soukromoprávních a trestněprávních důsledků jejího porušení. Závěr – jak už řečeno – obsahuje pouze informaci o obsahu práce. Struktura práce je přehledná. Akceptovat lze i to, že diplomantka z široké problematiky CG zvolila jako své hlavní téma právní úpravu povinností členů správních orgánů (akciové) společnosti. Ostatně, z názvu diplomové práce vyplývá, že bude pojednávat o aktuálních otázkách CG, což lze chápat tak, že diplomantka zvolila některé, tedy nikoli všechny, aktuální otázky, jimiž jsou nepochybně i problémy spojené se vztahem členů správních orgánů ke společnosti, povinnosti těchto řídicích osob a důsledky jejich „selhání“. Postrádám však zdůraznění (či alespoň upozornění, které by naznačovalo, že si diplomantka tento aspekt uvědomuje) toho, že hlavním adresátem zájmu o způsob, jak je společnost řízena, jsou právě kótované společnosti (viz provenience značné části kodexů CG), v nichž se problém oddělení vlastnictví od řízení projevuje nejvýrazněji. Tomu ostatně nasvědčuje nejen evropské sekundární právo, které se – pokud jde o oblast CG – zaměřuje především na kótované společnosti, ale i další evropská *acquis*, zejména pak doporučení Komise (srovn např. Doporučení Komise z 15. února 2005 o úloze nevykonných členů správní rady nebo členů dozorčí rady a o výborech správní nebo dozorčí rady společností kótovaných na burze). S tím souvisí i další námitka, a to ne zcela aktuální pojednání o organizační struktuře akciové společnosti (str. 9 a 15), kde postrádám alespoň stručnou pasáž (poznámka č. 19 tuto úlohu neplní) o výborech pro audit, které jsou (až na stanovené výjimky) obligatorním článkem

organizační struktury českých akciových společností veřejného zájmu a povinnou (opět se stanovenými výjimkami) součástí dozorčí, resp. správní rady těchto společností. Právě povinné ustanovení výboru pro audit, či alespoň odpovídající složení dozorčí rady je výrazem úsilí o kontrolu způsobu, jímž je společnost veřejného zájmu řízena a způsobu, jímž o sobě (resp. o svém hospodaření) poskytuje informace navenek.

Metodologicky postupuje diplomantka od pojednání o otázkách obecnějších k otázkám zvláštním. Částečně (v úvodu) využívá i historickou metodu. Takový metodologický přístup považuji za odpovídající zvolenému tématu a vytčenému cíli. Jak už řečeno, postrádám ale syntézu, shrnutí hlavních autorčiny závěrů.

Po obsahové stránce svědčí předložený text o zájmu diplomantky o zvolené téma. Autorka k některým pojednávaným otázkám zaujímá i vlastní stanovisko. Většinou jde však spíše o obecnější hodnocení (např. str. 10, 12, 19). Práce je místy popisná (zejména v pasážích pojednávajících o organizačním uspořádání společnosti), je však zřejmé, že autorce jsou známy některé doktrínou diskutované otázky vztahující se k jí zvolenému tématu. Pokud jde o jednotlivé dílčí připomínky, považuji za diskusní a zjednodušený názor zastávaný autorkou na str. 10, že představenstvo zvolené dozorčí radou není motivováno působit v zájmu akcionářů. Předně je třeba uvést, že představenstvo má vykonávat svou funkci v zájmu společnosti, nikoli (jen) v zájmu akcionářů, který se se zájmem společnost vždy nemusí „krýt“. Ostatně různých přístupů k obsahu zájmu společnosti se autorka dotýká v předcházejícím textu (str. 7 a 8). Tvrzení na str. 8 o tom, že stakeholder value se uplatňuje „...v právních systémech, kde většina akcií společnosti náleží jednomu akcionáři.“ by bylo na místě konkretizovat, a to jednak uvedením zemí, kde tomu tak je, včetně číselných údajů. Domnívám se, že přesnější je hovořit o významných akcionářích či větší polarizaci akcionářské struktury, než o akcionářské většině. Pokud jde o formulaci obsahu zájmu společnosti, upozorňuji na zajímavé znění současného anglického zákona o společnostech.. Pojednání na str. 17 dole o problematice jednání *ultra vires* je poněkud vytržené ze souvislostí. Nesouhlasím též s obsahem poznámky pod čarou č. 52, kromě jiného i proto, že i dozorčí radě ve stanovených případech náleží „rozhodovací působnost“. Obdobně pouze kontrolní funkce přiznává diplomantka dozorčí radě na str. 21. Na str. 23 postrádám vlastní stanovisko autorky k posouzení právních důsledků plnění pokynů valné hromady odporujících stanovám. Diplomantka pouze poukazuje na rozdílné názory na tuto otázku. Z terminologických nepřesností upozorňuji na zaměňování pojmů „pravomoc“ a „působnost“ orgánů společnosti, či použití termínu „mandátní smlouva“ (byť je to v praxi časté).

Po formální stránce má práce dobrou úroveň. Seznam literatury je dostatečně rozsáhlý, obsahuje jak tuzemské, tak zahraniční (anglické, americké) prameny, na něž je v textu odkazováno v souladu s platnými citačními standardy. Diplomantka pracuje také s relevantní judikaturou a rozsáhle využívá i internetové zdroje.

Předložená diplomová práce je místy značně popisná, autorka však zná a předkládá různé doktrinní přístupy k řešení otevřených otázek zvoleného tématu a místy (i když méně často, než by bylo na místě) formuluje svůj názor. Práci Ivany Otřisalové považuji s výše uvedenou koncepční výhradou za způsobilou obhajoby.

Praha 10. srpna 2010

Prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

oponentka